

Габдулла

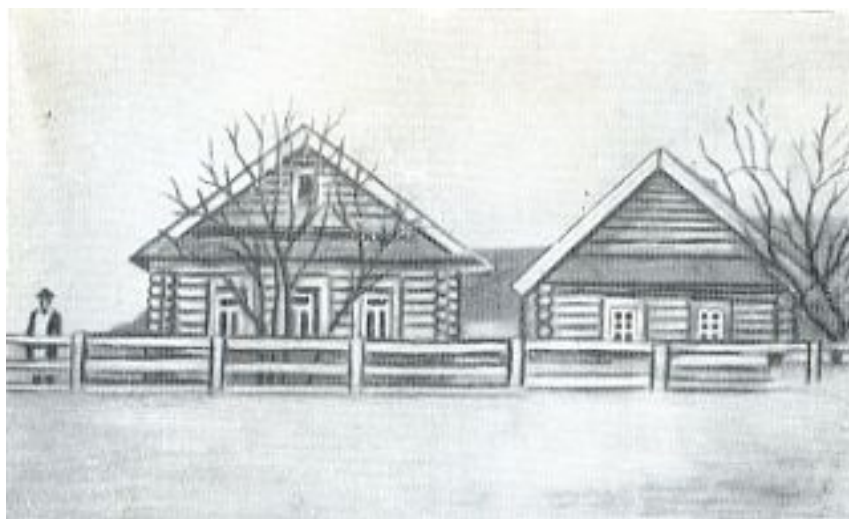
Тукай гомерем

*(укучылар
күрерләр)*

*шактый ямьсез,
шактый караңгы,
шунуң белән
бергә кызык кына
үткән...*

(Г.Тукай)

*Габдуллаҗан
Мөхәммәтгариф
улы Тукаев 1886 елның
13 (26) апрелендә
Казан өязе Мәңгәр
волосте Кушлавич
авылында мулла*

ГАБДУЛЛА ТУКАЙ

Тау башына салынгандыр безнең авыл,
Бер чишмә бар, якын безнең авылга ул;
Аулыбызның ямен, суы тәмен беләм,
Шуңар күрә сөям жаным-тәнем белән.
(“Туган авыл” Г.Тукай)

Сабыйга дүрт ай тулганда әтисе үлеп китә. Ике елдан соң әнисе Мәмдүдә Сасна Пүчинкәсе авылы мулласына кияүгә чыга. Ләкин озак та үтми, Габдулла әнисез дә кала – 1890 елның гыйнварында егерме биш яшендә әнисе үлеп китә. Дөм ятим калган бала авылдан авылга, гаиләдән гаиләгә, кулдан кулга күчеп йөри.

Баштан Габдулла бабасының зур гаиләсе белән Өчиле авылында яши. 1891 елда, ачлыкка түзалмыйча, малайны Казанга озатып, Печән базарында «саттар» тә һөнәрчеләре гаиләсе ала. Мөхәммәтвәли белән Газизә малайны бик кадерләп тәрбиялиләр. Ләкин авырып китүләре сәбәпле, баланы ике елдан соң тагын бабасы өенә Өчилегә кайтаралар.

**Азмы какканны вә сукканны күтәрдем мин ятим?!
Азрак үстерде сыйпап тик маңлаемнан милләтем...
(Г.Тукай)**

Өчиледән Габдулланы Кырлай кешесе
Сәгъди абый алып китә. Аның алдагы
тормышында, язучы булып китүендә
Кырлайның роле зур була.

Габдулла тугыз яшенә хәтле авылда
яши. Авыл малайлары белән су буенда,
балыкта. Печәне җитсә — ул да
печәндә.

*“Шүрәле” әкиятте
үзе генә дә Кырлай
истәлеген гүзәл бер
шигъри һәйкәле итеп
санала. .*

*1895 елда Габдулла
Жаекка, Уральск шәһәренә
әтисе ягыннан туган
Газизә апасы һәм аның ире
Галиәсгар җизнәсе янына
күчеп килә. Уральск
шәһәрендәге “Мотыйгыя”
мәдрәсәсендә укуын дәвам
итә.*

Пушкин илэ Лермонтовтан үрнэк алам
Экрен- экрен генэ югарыга үрлэп
барам...

Г.Тукай рус
классында укып,
рус әдәбияты
белән таныша һәм
Пушкин,
Лермонтов,
Толстой әсәрләре
белән рухланып, зур

(Г.Тукай)

*1905 елны Тукай рус телендәге
алдынгы карашылы “Уралец” газетына
өйрәнчек наборщик булып керә*

1907 ел.

1905 ел. Г.Тукай

1907 елда шагыйрь зур ижади уйлар белән рухланып Казанга кайта. Монда ул фикердәшләре һәм мәсләктәшләре Фатих Әмирхан, Галиәсгар Камал, Хөсәен Ямашев, Гафур Коләхмәтов белән яқыннан таныша, язучылар, журналистлар, артистлар белән аралаша.

Казанда Тукай үзенең берсеннән - берсе матур

ШУҖЫНЬ ПӘРЕН ИЖАТ ИТӘ

Кәжә, Сарык ут янына якин барса,
Мескеннәриң күз алдында менә нәрсә:
Өч-дүрт бүре утырганнар каршы утка,
Тырышып-тырышып пешермәкче алар бутка.

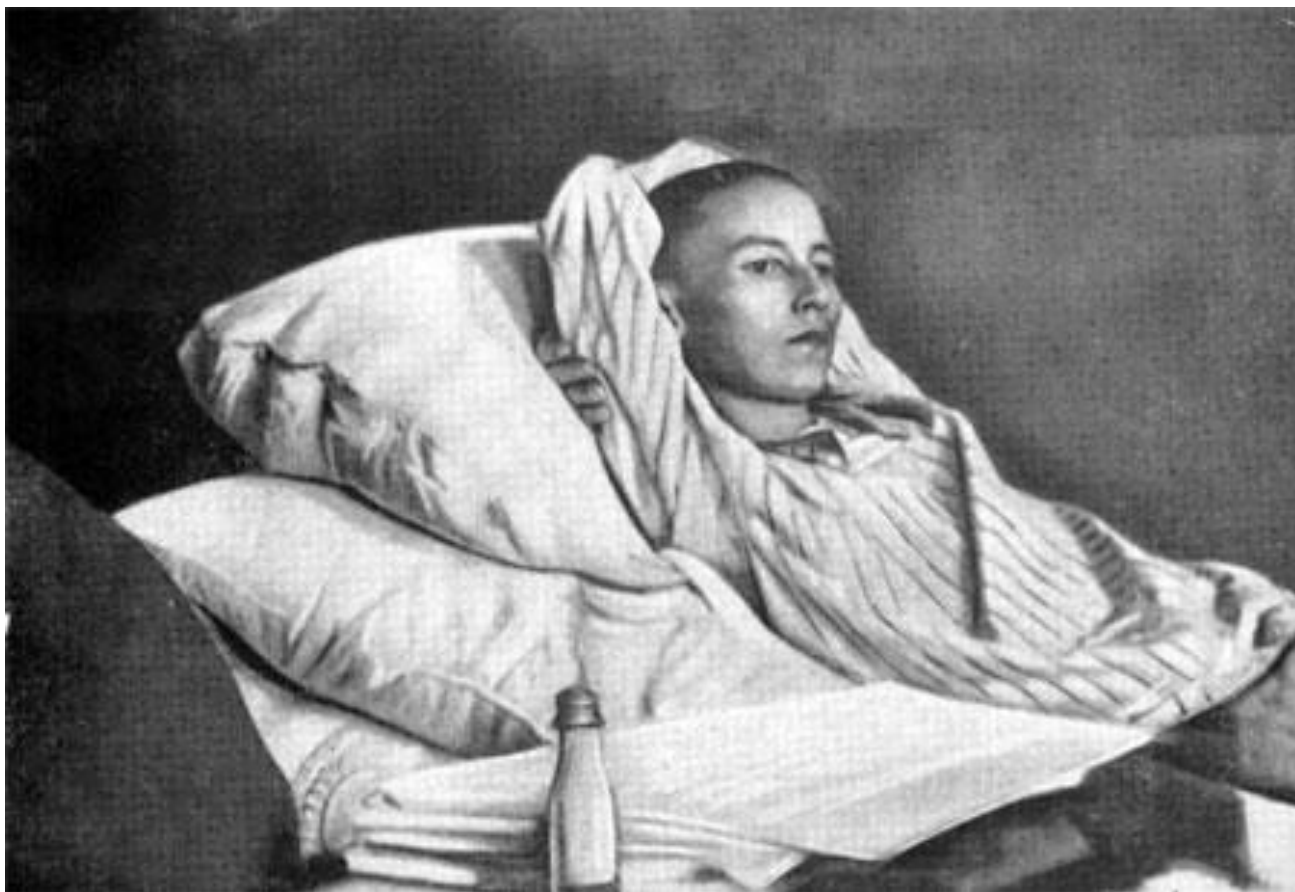
Кәжә, Сарык, күргәч ошбу тамашаны,
Калды, куркып, һәрберсенәң ярты жаны.
«Исәнмесез, дуслар, бүре әфәндәләр!» —
Диләр болар, күрсәтмичә курку хәле.

*Тукай шагыйрь
буларак тиз
формалаша. Алты-
жиде ел эчендә
татар халкының иң
яраткан, иң популяр
милли шагыйренә
әйләнеп китә*

***1910 елда ул үпкә чире белән интегә башлый.
1913 елның 2 (15) апрелдә Казанның Клячкин
шифаханәсендә бөек шагыйребезнең йөрәге тибүдән
туктый.***

Габдулла Тукай истәлегенә күп әдәби һәм мәдәни чаралар, оешмалар аның исемен йөртә. Шуларның арасында:

*Габдулла Тукай исмендәге
Татарстан Дәүләт премиясе.*

*Казан шәһәренең Габдулла
Тукай мөйданы.*

*Тукай исмендәге
теплоход*

Габдулла Тукай музейлары

Габдулла Тукай һәйкәлләре

